

Rekommendation gällande redovisning av kostnader för open access

SUHF:s styrelse antog den 10 maj 2017 följande rekommendation gällande redovisning av kostnader för open access.

Bakgrund

Sedan ett antal år kräver allt fler forskningsfinansiärer att resultaten från den forskning de stöder ska vara öppet tillgängliga för alla att ta del av på internet. Open access benämns formellt på svenska som öppen tillgång men eftersom open access-rörelsen är internationell används i regel det engelska begreppet open access.

Open access betyder att upphovsmannen ger alla rätt att läsa, ladda ned, kopiera och sprida verket i digital form. Full hänsyn tas till författarens lagstadgade ideella upphovsrätt. Svenska forskare berörs av sådana krav både från internationella och svenska forskningsfinansiärer.

En utförligare beskrivning av open-access-begreppet finns på Kungliga bibliotekets hemsida <http://www.kb.se/openaccess/intro/>

Det finns idag flera vägar att göra sin publikation öppet tillgänglig på internet.

1. I en ren open access-tidskrift. Forskaren publicerar artikeln i en open access-tidskrift där den blir omedelbart fritt tillgänglig på nätet. I vissa fall kräver open access-tidskrifter en publiceringsavgift.
2. Genom parallellpublicering, vilket innebär att forskaren publicerar sin artikel i en traditionell vetenskaplig tidskrift utan open access och även samtidigt eller med viss fördröjning publicerar artikeln i ett fritt tillgängligt arkiv såsom exempelvis DIVA.
3. En tredje väg är "hybridtidskrifter" som är prenumerationsbaserade men erbjuder författare till accepterade artiklar att välja open access mot en avgift. Här betalar forskaren en författaravgift till förlaget, APC (Article Processing Charge) för att artikeln görs öppet tillgänglig direkt. Alla de stora tidskriftsförlagen erbjuder denna modell.

Ofta faktureras forskarna själva för att publicera sina artiklar med öppen tillgång via APC:er men det saknas en samlad överblick över de totala kostnaderna för vetenskaplig publicering och hur dessa utvecklas. Att få en nationellt samlad bild av kostnader för författaravgifter och licenskostnader är därför en viktig del för helhetsbilden av vilka ekonomiska konsekvenser övergången till ett öppet publiceringssystem kan komma att få.

Finansiärer till bidragsprojekt kräver dessutom i många fall att kostnaderna gällande open access återrapporteras, vilket därför kräver en särredovisning av kostnaderna.

Syftet med att införa en enhetlig redovisning är även att kunna mäta och jämföra kostnaderna mellan lärosätena.

Koppling till SUHF-modellen

Vid införandet av SUHF-modellen var användandet av open access publiceringar ännu inte utvecklat och kostnaderna för detta var obetydliga. Någon beskrivning eller definition av kostnaden som kärn- eller stödkostnad finns därför inte i handledningen från 2012.

Grundprincipen bör vara att kostnaderna i samband med open access publiceringar ska ses som en direkt kostnad för kärnverksamhet, eftersom det finns en tydlig koppling mellan kostnaden och kostnadsbäraren.

Rekommendation

Respektive lärosäte bör lägga upp särskilt baskonto (kontoklass 57) kopplat till s-kod S-5368 och där bokföra samtliga kostnader förknippade med open access publiceringar. Här bokförs både kostnaderna för författaravgifter och eventuella kringkostnader för publiceringarna.

Grundprincipen är att open access-kostnader ska redovisas som en direkt kostnad för kärnverksamhet. Undantag är om man bedömer kostnaderna som obetydliga eller av administrativa skäl vill samla dessa på en gemensam kostnadsbärare som en indirekt kostnad, jämför sid 25 handledningen till SUHF-modellen: <http://www.suhf.se/arbetsgrupp/suhf-modellen-full-kostnadstackning/handledning-2012>

I de fall publiceringskostnader inte går att särredovisa som en direkt kostnad i kärnverksamheten, t ex då dessa ingår i bibliotekens licensavtal med förlagen, så får man redovisa som en indirekt kostnad.

Allt som publiceras är dock inte open access. För att bokföringen ska bli rätt är det viktigt att ha ett samarbete med de som har den bästa kunskapen på lärosätena gällande vetenskaplig publicering. I detta sammanhang behövs ett samarbete mellan bibliotekarier och de som konterar fakturor.

Bilaga till rekommendation gällande redovisning av open access-kostnader

Vanliga benämningar av författaravgifter APC (Article Processing Charges)

- APC charges
- APC open access
- APC Article Processing Fees
- Open Article Fees
- Open Choice Fees
- Article Processing Fees/Charges
- Open Access Publication Fees

Benämningarna hos olika förlag varierar, men ovanstående är de mest förekommande. Open access förkortas även ofta till OA.

Vanliga benämningar av kringkostnader avseende Open Access-publicering

- Submission Fee
- Colour pages/works/figures/charges
- Open Access Charges, color pages/works/figures
- Page Chargers, cost of color neg/separation
- Standard Editing
- Author Page Charges
- Annan benämning avseende kringkostnader

Benämningarna hos olika förlag varierar, men ovanstående är de mest förekommande.